

Jubileumboek vol persoonlijke verhalen

Tijdens de ledendag van de Vereniging Vrienden wordt een bijzonder boek gepresenteerd: *Een cultuur valt droog*. Het gaat over de ontstaansgeschiedenis van het Zuiderzeemuseum. Er is al vaker over de geschiedenis en de voorgeschiedenis geschreven, maar er is niet eerder gezocht naar een antwoord op de vraag waarom zovelen zich in de jaren vóór 1948 hartstochtelijk hebben ingezet voor de verwezenlijking van hun droom: een Zuiderzeemuseum. Auteur Frouke Wieringa speurde naar de innerlijke *drive* van deze mensen.

Wieringa is historica en werkt op freelance basis als tentoonstellingsmaker en auteur van populaire historische teksten. Ze is geen onbekende in Enkhuizen. Ze studeerde namelijk in 1980 af op een Enkhuizer onderwerp: de kerkelijke tucht tijdens de reformatie. In dat kader had ze contact met enkele bestuursleden van de Vereniging Vrienden. Zelf woont ze al weer elf jaar in Waterland, wat tot het verzamelgebied van het Zuiderzeemuseum wordt gerekend. Ze vindt dan ook dat ze wel wat heeft met het Zuiderzeegebied. Voor haar boek heeft ze op diverse manieren informatie verzameld. Ze deed uitgebreid archiefonderzoek, interviewde stokoude vissers die ooit zelf deel uitmaakten van de zuiderzee-cultuur, sprak met tal van historici en ging op bezoek bij nazaten van enkele belangrijke actoren uit de geschiedenis van het Zuiderzeemuseum. Ook liet ze zich verleiden tot een bezoek aan de veiling op Urk. "Ik schrijf niet zomaar een boek op basis van andere publicaties. Ik wil altijd graag zelf een onderzoekje doen, nieuwe dingen ontdekken," licht ze haar actieve zoektocht toe. Het resultaat is verademend. Waar de meeste geschiedschrijvingen van instituten de lezer al na enkele pagina's doen gapen, laat dit boek zich 'lekker lezen'. De vele persoonlijke passages waarin mensen tot leven komen, hebben daar zeker toe bijgedragen. Voor Wieringa is dat vanzelfsprekend: "Het Zuiderzeemuseum

Frouke Wieringa

presenteert zich immers als een museum voor mensen over mensen. Die visie wilde ik ook uit dit boek laten spreken."

Zelf zegt ze veel plezier te hebben beleefd aan alle ontmoetingen. Een van de interviews die veel indruk op haar maakten, was dat met een dochter van Eibert

den Herder. Deze Harderwijker vismeelfabrikant was een groot tegenstander van de Zuiderzeewerken en probeerde iedereen aan zijn zijde te krijgen. "Hij was geobsedeerd, hij was zo gedreven. Hij ging tot het uiterste om zijn gelijk aan te tonen. Ik was benieuwd wat voor vader zo iemand nu was geweest. Volgens zijn dochter een heel gezellige vader, die door de week weliswaar weinig tijd had, maar de zondag voor de kinderen reserveerde."

Bij de opening van de Zuiderzee Museum Tentoonstelling in 1949: (van links naar rechts) Wim ter Burg, Piet Sybrandy en Johan Schilstra.

Ook over het archiefonderzoek kan Wieringa enthousiast vertellen. "Het aardige is dat je er meer inzicht door krijgt. Zo heb ik de verslagen van de visserijvereniging 'Ons Belang' in Harderwijk doorgenomen. Het gaat om een traditioneel christelijk milieu waar veel gebeden en gezongen wordt. Dat wist ik wel van horen zeggen, maar nu constateerde ik dat ook zelf. De verslagen weerspiegelen het milieu. Ze zijn doorspekt met spreuken, zinswendingen en uitdrukkingen die regelrecht uit de bijbel komen."

Het meest verrast was Wieringa toch wel op Urk. Opmerkelijk vond zij het grote contrast tussen de traditionele samenleving die nog steeds een vaste voet aan de grond heeft op dit voormalige eiland en de ultramoderne midelen die de vissers dagelijks gebruiken. En ook het verschil tussen nu en zo'n zestig jaar geleden trof haar. "In de jaren '30 was de armoede enorm; vandaag de dag spat de welvaart eraf." Indirect heeft de Afsluitdijk daartoe bijgedragen. Daardoor zijn de Urkers immers de Noordzee op gedreven.

Mieke Scharloo

Frouke Wieringa, *Een cultuur valt droog*; over het ontstaan van het Zuiderzeemuseum, 1916-1950, Schoorl 1998, ISBN 90 6455 277 0